

„EDINOST“
Izhaja po trikrat na teden v šestih iz-
dankah ob torekih, četrtekih
in sobotah. Zjutranje izdanje iz-
haja ob 6. uri zjutraj, večer-
no pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane:
za en mesec . . . 1.—, izven Avstrije f. 1.50
za tri mesece . . . 3.— „ „ 4.50
za pol leta . . . 6.— „ „ 9.—
za vsa leta . . . 12.— „ „ 18.—
Naročnine se plačevati naprej na naročbo
brez priložene naročnine se sprava ne
ozira.

Posamične številke se dobivajo v pro-
dajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč.,
izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Oglas se računa po tarifi v petiku; za
naslove s debelimi črkami se plačuje
prostor, kolikor obsega navadnih vrstic
Poslana, smrtnice in javne zahvale, če
mašči oglasi itd. se računajo po pogodi o

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu
ulice Caserma št. 13. Vsako pismo mora
biti frankovano, ker nefrankovane se
sprojemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase spre-
jema *upravitelstvo* ulice Molins pic-
colo št. 3, II. nadst. Naročnino in oglase
je plačevati loco Trst. Odpisne reklame
cije se prosto pošiljajo.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorske.

„Edinost je moč“.

Naša „trma“.

I.

„Krakovski pojav slovenske vzajemnosti je dragoceno jamstvo za boljšo bodočnost, ne le Slovanom Avstrije, ampak vsem pravim Avstrijcem, vsem onim, ki žele ta iskreno, da Avstrija postane srečno domovje zadovoljenim, jednako-pravnim narodom. Mi se nadejamo trdno, da se ta vzajemnost to pot ne poruši po nikakih pri-
petljajih, kajti vseh nas se že poučile britke skušnje o tem, česar nam treba jedino in samo. In kakor so se v Krakovem združile vse patrio-
tiške stranke poljske, tako se ngodi — mi se na-
dejamo temu — tudi v nas in v ostalih slovan-
skih deželah; kajti težko bi se pregrešili na do-
movini, ako bi preladali malenkostni strankar-
sko politični oziri, kjer gre za najvitalnejše koristi. Ako se sponese slovenska vzajemnost, potem
utegnejo priti nemški šovinisti do prepričanja, da
tudi zanje ni drugega izhoda, nego da slede
opominu oboževanega Bismarka njihovoga: Pri-
učite se temu, da bodete izhajali se Slovani!“

„Politik“ od dne 14. dec. 1897. št. 845.

„Slovenskega Naroda“ novomeški dopisnik
se je dne 11. decembra zopet bavil s „tržaško
„Edinostjo“. V zadnjič pa — kakor nam zatrjuje.
Tudi mi menimo, da je bilo dovolj polemike radi
onega shoda v vipavskem trgu. Gospodnovomeški
dopisnik je opetovano povedal svojo, istotako smo
tudi mi ponovno povdarjali svoje stališče in one
vzroke, radi katerih smo se čutili prisiljene, da
nismo molče stopili preko vipavskega shoda. Dovolj
je bilo govorjenja toliko na naši, kolikor na novo-
meški strani . . . bilo je tožeb, prigovorov, replik
in duplik. Skrajni čas je že, da se inotulirajo
akti v tej pravdi, sodbo pa naj si ustvari — rodo-
ljubno slovensko občinstvo samo! O vipavskem
shodu torej nijedne besede več; niti ne o tem,
kako smo mi „napadali“ te in one ustanove slo-
venske. Mi imamo mirno vest v tem pogledu —
in to nam zadošča. Najmanje pa smo danes pri
volji, da bi se zagovarjali pred očitanjem, da de-
lamo z ljubljanskim „Dihurjem“ pod jednim in istim

širokim klobukom. Stvar postaja smešna. In to je
vzroka devolj za nas, da ne odgovarjamo več.

Dopisnik nas je počastil tudi z lepim epite-
tom „kraških buč“, s čemer je hotel povdariti, da
smo „trmasti“. Tudi ta najnovejši naslov, s kate-
rim je „Slov. Naroda“ novomeški dopisnik „po-
častil“ rodoljube tržaške, ali vsaj one može, ki
imajo kaj besede v političnem društvu „Edinost“,
nas ne bi bil izvil zopet v areno, da si bi morda
smeli vsklikniti po vsej pravici: Hvalite Boga,
da je še v Trstu takih „trmasti“ kraških buč, in
da se te „buče“ ravno tako „trde“ kakor so,
sicer bi bil narod slovenski ubožniši za jedno
pozicijo, ki je gotovo med najvažnejšimi ob perife-
riji domovine slovenske, in to toliko v političnem
in narodnem, kolikor tudi v gospodarskem pogledu.
V političnem in narodnem, ker mestu tržaškemu
podeljata svetovno važnost njega zemljepisna lega
in njega svojstvo kakor svetovno trgovinsko mesto
in prvi trgovinski emporij države avstro-ogerske,
vselej česar nas mora država poštovati tem bolj,
čim trdnjša je naša pozicija na tej prevažni točki.
O važnosti Trsta v gospodarskem pogledu za vse
pokrajine slovenske brez izjeme pa ne treba go-
voriti več, nego da rečemo, da je malone vsa večja
trgovina naša spojena s Trstom: bodisi z njega
lokalnim tržiščem, ali pa kakor prevozno točko v
druge kraje. Kdor v Slovencih tega ne ve, ta ne
pozna svoje lastne domovine in nje potreb. Kjer
gre torej za take življenske koristi, ni baš slabo,
da stoje na straži trde „kraške buče“.

Kakor rečeno: niti s svojimi „kraškimi bu-
čami“ bi nas ne bil zvalil zopet v areno „Slov.
Naroda“ novomeški dopisnik, da nam ni očitel —
v dokaz naše „trme“ — vedenje naše na shodu
zaupnih mož leta 1894.

Na to ne moremo, ne smemo molčati. Na
vseslovenskem shodu je šle za veliko stvar, za
načela, za določanje programa, ki naj bi ne bil le
program tej ali tej stranki, ampak program narodu
slovenskemu. Mi si nismo mislili takrat shoda za-

upnih mož le kakor nekako paradno razstavo
naperjeno proti ljudem, ki se abirajo okolo „Slo-
venca“, ampak računali smo, da bode to sestavek
mož, ki se sestanejo v ta namen, da vsakdo pove
po svojem prepričanju, po svojem umevanju in po
svoji vesti, kaka in katera načela naj bi bila v
podlago programu naroda slovenskega in kake in
katere taktike naj se drže zaupniki naroda. V
taki veri smo šli takrat v Ljubljano. Ta vera naša
je bila utemeljena tembolj, ker so snovatelji shoda
popred faktično poizvedovali o našem menenju
glede resolucij, ki naj bi se vsprejele na shodu.
V tej dobri veri smo tudi posezali v razpravo. A
vsega bi bili pričakovali poprej, nego tega, da se
nam bode kedaj štelo v greh naše odkrito, lojalno
in od globokega slovenskega prepričanja nareko-
vano nastopanje. Kaj takega nismo mogli slutiti
tem manje, ker nam pravi zavest, da je vsa raz-
prava pričala o dobrohbetnosti naši za one može,
ki se priredili shod, kamo-li da bi bili le za hip
prestopili meje dostojnosti, ali da bi bilo naše
vedenje razžaljivo ali izzivalno za kogarsibodi!

Ali ni pomislil novomeški dopisnik „Slov.
Naroda“, da njega očitanja na našo adresu radi
dogodkov na shodu zaupnih mož morejo le kom-
promitovati namene zasnovateljev tega shoda? I
Nas pa ne dosežajo ta očitanja. Mi smo celo po-
nosni na to, kar nam očita gosp. dopisnik. Mi smo
ponosni na to, da smo se svojimi izvajanci pro-
vzročili razprave na shodu, ki je bil namenjen —
razpravi! Mi smo ponosni na to, da se je ravno
po zaslugi, ali če hočete: po „trmi“ Tržačanov
in Istranov popravila marsikatera resolucija.

In tudi da bi bilo danes jasno kakor bell
dan, da smo bili takrat na krivi poti se svojimi
nazori, ne bi bil opravičen dopisnik „Slovenskega
Naroda“ in nikdo drugi, da nam očita naše na-
stopanje na shodu zaupnih mož. Mi smo bili povedali
svoje menenje in — basta!

Ali kaj in kako pravijo današnji dogodki? I
Očitajte nam le samohvalo, ako hočete, ali mi

PODLISTEK.

Atlet.

Spisal Ivan Fajdiga.

In dasi bode živel on mirno in srečno me
svojimi vaščani, njegovo ime bode vendarle slo-
velo daleč po svetu, dokler bode še kaj prostora
za arene na tej pregosto obljudeni zemlji. Da! In
danes hoče pričeti z obnovljenjem teh lepih spe-
minov, danes hoče nastopiti med množice svojih
rojakov uprav tako, kakor je nastopal pred veli-
kim svetom. In ti ljudje, kako ga bodo gledali v
njegovi krasoti z vsemi tistimi bliščecimi redovi
na prsih, saj kaj takega vendar še niso videli, ti
skromni ljudje.

Pri vsem tem pa se ga je vendar-le polasčal
nekak neumeven nemir, neki nemir, ki je bil podo-
ben temni slutnji, in pa tisto čudno lice tega de-
kleta, te Rezičke Misljinove, tisto lice mu ni hotelo
iz misli, izpred oči. Čegavo je to dekle, od kod
je prišlo? Da je najdenka, torej tujka, to mu je
povedala nečakinja Marjanica. Ako pa bi bilo ven-
dar mogoče? Ako bi bilo to mogoče? Tedaj mu
je usojeno, da ga proganja to lice vedno in pov-
sodi v življenju, — vedno in povsodi! Ali je uprav
to lice njegova nesrečna usoda? Ali ni bil radi
tega, vsaj takega lica, že jedenkrat nesrečen v
življenju in kako nesrečen!

In v tem se je naslonil Andrej na omar, za-
kril z dlanko obraz in njegove misli se ušle v
davno minolost nazaj.

Bilo je pred dvajsetimi leti, bilo je tedaj, ko
je prvokrat in jedinkrat v življenju ljubil. Saj ni
imel mnogo časa za ljubezen, ni prostora ne, vsaj
za stalno ljubezen ne. To pa je bilo v nekem me-
stu v Italiji, kjer je sodeloval v cirkusu, slovečem
po vsej Evropi. Ondi je videl Leonoro D., katero
je ljubil iz vse duše, a katera je tudi njega ljubila.
Dekle je bilo odlične družine in njuna ljubezen je
bila skrita in baš radi tega se tem bolj goreča,
vroča kakor vulkan. O da bi je ne bil poznal nikoli!

Nekega dne je bilo, baš pred elite-predstavo
v cirkusu, na kateri je igral jako važno ulogo on,
Andrej Baloha: boriti se je imel z nekim slovečim
borilcem, znanim pod imenom „kralj atletov“. Vse
mesto je govorilo o tej predstavi in nestrpno pri-
čakovalo ure, ko bode zamoglo v cirkus. Kratko
pred predstavo je stopilo dvoje odličnih mladih
gospodov v njegovo stanovanje in jeden teh go-
spodov je dejal strogim glasom:

„Gospod, veste izborni atlet, storite mi jedno
uslugo! Glejte, jaz in ta gospod, moj prijatelj si-
cer, a smrti sovražnik v jednem, ljubiva oba jedno
damo, gospico Leonoro D. Napovedala sva si dve-
boj na krogle, a v poslednjem trenutku sva pre-
menila način dvoboja. Hočeva namreč živeti, a je-

den od naju se mera odpovedati dami. To pa bode
isti, kateri izgubi stavo. Da, stavo, gospod atlet.
In to je usluga, katero vas prosim, da mi storite,
gospod atlet. Z jedno besedo, stavi sem na vas
in moj prijatelj je stavi na „kralja atletov“; ž
njim se je že pobotal, sprejel je ponudbo deset ti-
soč lir in toliko vam ponujam jaz. Tu je denar.
Ako ste zmagovalec vi in postane Leonora moja,
odštejem vam še trikrat toliko.“

In Andrej je sprejel, kajti spomnil se je svo-
jega bednega očeta, ki je pogorel baš isti čas.
Zamogel mu je torej pomagati in to ga je navdu-
ševalo, a zajedno mu je pokalo srce v brezupu, ko
si je domislil svoje ljubice, lepe Leonore, katero
mu hoče vzeti nevarni tekmeč.

Ura je prišla, ura usodepolnega nastopa v
cirkusu. Divao je bil razsvetljen krasen prostor,
na tisoče ljudij je bilo zbranih na sedežih in med
tem občinstvom visoka, plemenita gospoda, knezi
in vojvodi. In tudi ona je bila navzoča in krasna
je bila kakor nikoli. To lice, to njeno divno lice
se mu je utisnilo v dušo, kakor da je prikazen z
onkraj življenja. In pred njo, pred njenim obličjem
bode moral vršiti toli težko nalogo! Kako je klel
v svoji duši tega gizdalina, ki mu je hotel odnesti
ta krasni biser in že je mislil, da bi propal na-
laš, da bi izgubil njegov tekmeč. Ako pa bi jo
dobil oni? (Pride še.)

trdimo danes povzdignjenim čelom, da smo se na rečenem shodu pokazali dalekogledneje, nego so bili oni, ki še danes obsojajo naše nastopanje. Dogodki najnovejšega časa v parlamentu in izven parlamenta, v Ljubljani in v Pragi in v Krakovem, so sami klasični svedoki, kake prav smo imeli mi, ko smo se potezali na shodu za to, da bodi isti bolj izrazit in — slovanski!

O tem bi se dalo mnogo govoriti, a material shoda zaupnih mož je preogromen, da bi mogli zopet razpravljati o njem točko za točko. Le par toček naj se dotaknemo tu.

Mi smo bili za to, da se vsprejme resolucija narodni avtonomiji v prilog. In ko so se takrat naši govorniki razgrevali za to misel, igral je maliciozen ali pa pomilovalen nasmeh na mnogokaterih ustnicah. In kaj smo doživeli letos, po kratki dobi treh let? Ali nismo čuli, kako je na vseslovenskem shodu celo prvak konservativcev navdušeno in dobro govoril za to isto idejo narodne avtonomije in kako mu je navdušeno pritrdjevala zbrana družba blizu 2000 slovenskih mož?!

Ali nismo bili mi takrat, ki smo zahtevali, naj se naloži slovenski delegaciji na Dunaju, naj skuša dovesti do zloznega postopanja z zastopniki naroda češkega? In je-li res ali ni res, da je shod odklonil našo resolucijo? Še več: dal je celo prednost krščanskim socijalistom dunajskim!

A kako govore današnji dogodki na Dunaju, v Pragi in v — Krakovem? Takrat so se slovenski možje kar zgražali že na misli sami, da bi mi mogli hoditi roko v roki z Mladočehi, danes pa iščejo te družbe celo najseparatističnejši med avstrijskimi Slovani in ves slovanski svet se raduje na pojavih pobratimstva med Čehi, Poljaki in Jugoslovani.

Trdna je bila sicer naša vera v lastne napore, ali tega vendar nismo pričakovali, da nam tako hitro pride teli sijajno zadoščenje.

Še o neki drugi priliki se nam je očitelo, da sanjamo o belem dnevu in da vznemirjamo slovensko javnost brez vse potrebe. Bilo je pred 4 ali 5 leti, ko smo bili priobčili članek „Glejte, kaj delate!“, ki je bil spravljen po kencu celo oni leni list, kateremu pravijo „Laibacher Zeitung“. Narodni krogi pa so nam sosebno zamerili oni članek, v katerem smo opozarjali, da naj se nikar ne udajajo brezskrbnosti oziroma na nemško agitacijo v deželi Kranjski. Nočemo opozarjati na članek, ki ga je bil priobčil „Dihur“ pred nekoliko dnevi — to bi bilo preodiljuzno — ampak opozarjamo gospoda dopisnika in gospode urednike „Slovenskega Naroda“ na to, kar je pisal minole sobote — „Slov. Narod“! Temu viru bodo vendar verjeli. V članku „Si vis pacem, para bellum“ dokazuje „Narod“, da bi slepili sami sebe, ako bi hoteli ignorirati nemško gibanje na Kranjskem, in zaključuje:

„Slovenci se ne smemo zanašati na to, da storé poklicani faktorji svojo dolžnost napram nemško-nacionalnemu gibanju v naši deželi, računati moramo celo s tem, da je bodo, če ne neposredno, pa vsaj posredno podpirali in ščitili, in da se utegne prav vsled tega razširiti, da utegne narasti in nam prinesiti boj. Na te eventualnosti bodi vsak pripravljen, na to morajo misliti tudi tisti nemški sodeželani, kateri želé živeti v miru s slovenskim prebivalstvom in nemškonacionalnega gibanja nič prav prijazno ne gledajo. Slovenci pa ne pozabimo nikdar modrega izreka: Si vis pacem, para bellum!“

Ko pa smo mi pisali to isto pred 4 ali 5 leti, bili smo — obsojeni!

Istotako se nas obsoja še dan danes, ako priporočamo vstrpljivost v domačem taboru, češ, „dobrovoljčki“ ste, ki ne razumete krvave potrebe domačega klanja. Od vseh strani moramo čuti novi nauk, da Slovenec sme biti vstrpljiv popred do kogarsibodi, le do drugačja mislečega brata ne sme biti niklar. In vendar govoré sedanjí važni dogodki, da imamo mi prav! Ako se je konservativni plemić češki pritisnil ob češkega narodnega zastopnika; ako trezni, računajoči in separatistični Poljak ponuja svojo roko v zlošno delo slovanskim plemenom, katere je mrzil do sedaj radi njih baje rusofilskega mišljenja, ako so se narodni in konservativni poslanci naroda slovenskega na Dunaju mogli združiti v jedao skupino, ako so se slovanski poslanci najrazličnejšega mišljenja mogli združiti za skupen program, ne da bi bili odbili

nemške konservativce — potem so vsi ti pojavi le dokaz, da se voditelji narodov zavedajo zaresnosti sedanjih zgodovinsko imenitnih trenutkov, da se zavedajo, da bi bil zločinec na slovanstvu oni, ki bi hotel sejati sedaj preprič med njimi. Ni pa zadesti, da le zastopniki narodov nastopajo kompaktno; ampak treba, da nastopajo kompaktno tudi — slovanski narodi sami, da bode slika v narodih v soglasju s politiko zastopnikov. Ako je bilo mogoče, da so se združili vsi gori označeni življi in struje, ako se evangelij miru in vzajemnosti proglaša sedaj v Pragi, v Krakovem in v Zagrebu, pa da bi mi Slovenci ne mogli najti kakov modus vivendi vsaj za sedaj? Dopisnik v „Slov. Narodu“ ne veruje v tako možnost, mi pa verjemo! A mi ne verujemo le, da je možno, ampak smo prepričani, da je tudi neobhodno potrebno, da se neha to domače klanje; tako potrebno, da se — kakor povdarja „Politik“ v zlatih besedah — zagreša na domovini oni, ki bi mislil na malenkostne strankarske političke ozire v taki dobi, ko treba, da vse roke delajo na ustvarjenju podlage bodočnosti naroda.

„Slovenski Narod“ je zaključil svoj gori omenjeni lepi članek latinskimi rekami: Si vis pacem, para bellum! Kdor želi miru, mora se pripravljati na vojno! — Tudi mi hočemo zaključiti latinskimi rekami ta naš današnji članek: Salus publica suprema lex esto! Blaginja naroda bodi nam vsem najvišji zakon.

Ko gre za bodočnost slovenske domovine, ne sme biti ni Narodovcev ni Slovenčevcev, ampak moramo biti — Slovenci!

Izvajajte posledice!

I.

„Slovenec“ od minolega petka, dne 17. decembra 1897., je objavil nastopni članek:

Nemška strankarska vlada v Avstriji je storila vse, da bi spravila narode v nezadovoljnost. Kar je občutljivih strani v ljudstvu, vseh se je dotikala s predrzno roko. Splošno je gazila delavske stanove in zavirala vernost, zatirala zlasti katoliške cerkve svobodni razvoj. V slovanskih narodih je pa imela še posebno taktiko. Najraje bi jih bila uničila seveda, a to pač ne bi bilo šlo; zato jih je najpreje razdružila, zatem pa uporabljala v svoje namene.

Kar jim je dala pravic, se je zgodilo le iz sebičnih namenov. Poljake je skušala uplesti v svoje mreže in jih je negovala zato, araven pa podpirala, da so se zatirali gališki in bukovinski Rusi. Čehov se je jela bati, ko je videla, da se ne da uničiti njihova naredna samozavest, zato jim je pustila nekaj pravic. Slovence in Hrvate pa je zadovoljevala k večjemu z obljubami. Teh se ni bala, smatrala jih je za nejednakopravne in dejanski je vse storila, da bi jih potopila v nemškem, oziroma v laskem morju, z besedami se je pa prilizovala, kedar koli je potrebovala glasov njihovih zastopnikov.

Bili so v resnici žalostni časi! Naši poslanci so igrali ulogo beračev. Kedar se jim je pomolila kaka mrva ed daleč, so morali za njo robovati za žive in mrtve in pomagati najbolj krivičnim in neumnim predlogom do zmage. Sedaj kako osebno vprašanjice, sedaj kaka drobtinica v šolstvu ali gledé na enakopravnost v uradih, sedaj kakih par predmetov slovenskega pouka na kaki nižji gimnaziji — take so bile vladne obljube. In za take „omelete“ toliko truda, toliko težavnega pomizevanja!

Vlada je skrbela sama, da naši zastopniki niso prišli iz jezikovnega vprašanja. Paralizovala jim je v državnem zboru umstvene in нравne sile.

Prva leto služil, piško sem zaslužil, drugo leto služil, raco sem zaslužil, tretje leto služil, gosko sem zaslužil, tako bi se dali izražati naši dosedanjí vspehi. Samo to moramo še dostaviti, da so piške, race in goske večinoma poručali drugi. Glej celjski gimnazij! Bog ne zadene, da bi metali polena na svoje bivše zastopnike. Bili so žrtva razmer svojega časa in kolikor se je tedaj dalo, so marljivo izvrševali svoje zastopstvo.

Sedaj, sodimo, so minoli tisti časi. Beračili ne bomo več. Prosjaške politike bodi konec! V polni samozavesti zahtevajmo, kar nam gre in sicer ne v obljubah, no v dejanjih.

Nemški strankarji se motijo, če mislijo, da nas užugaje s svojo surovostjo. Hladno jih gledamo, ne bojimo se jih. Njihovo postopanje mora škodovati le njim samim, ne nam.

Dobre se zavedamo, da uradniško ministerstvo pomenja nadaljevanje sedanjega sistema. A če birokratizem v prejšnjih časih ni mogel zamoriti narodov duše, kamo-li sedaj, ko stoje v samostojni samozavesti zastopniki narodov, združeni v skupno obrambo? Če smo preboleli prejšnja ministerstva, prebolimo še to!

Liberalni nemški centralizem nam ne bo zupnil. Ta zavest nam je prešla v mozeg in ko bo treba, tudi pokažemo to. Kar so skušali naši zastopniki na Dunaju, bo imelo brez dvojbe svoje posledice mej narodom. Naše pošteno slovensko ljudstvo ne pošilja svojih zastopnikov na Dunaj, da bi se jim rogala nemška oholost, da bi jih sramotila dunajska fakinaža. Če ni na Dunaju mogoče poslancem niti otvoriti ust, če političko presito in nadvlada pijano strankarstvo niti najnavadnejše dostojnosti ne more čuvati napram zastopnikom našega in drugih slovanskih narodov, potem so posledice dane same po sebi. Za podružnico nočemo biti nikjer in nikomur!

Zavedamo se svojih dolžnosti do vladarja, a tudi pravic, ki jih imamo tirjati od države. Meje svoje dolžnosti pa nikakor ne štejemo, da bi z uničevanjem samega sebe še nadalje vzdrževali nemško strankarsko nadvlado v Avstriji.

Kako se zasučejo stvari, ne vemo. Zase ne prevzemamo nobene odgovornosti. Pač pa jo prevzemajo tisti, katerih dolžnost je skrbeti za to, da se ohrani Avstrija. In ta se more le tedaj, če bo pravična do vseh narodov. Mi ostanemo na svojem mestu in hvalimo Boga, da nismo sami. Po številu smo v večini; po vplivu smo sedaj še v manjšini. Če se nas ne bo hotele poslušati, potem pa ne vstavi nobena sila tudi v dosedaj teptanem in zaničevanem slovenskem in hrvaškem ljudstvu najodločnejšega in brezobzirnega radikalizma.

Za vse narode idejale smo pripravljeni na boj: v ohranjenje njegove narodnosti, v okrepitve njegovih delavskih stanov, v povspenjevanje živega verskega življenja. Pravi narodnjaki, pravi socijalisti, navdušeni katoličani, nam je ime. V tem smislu hočemo nadaljevati svoje delo, v tem smislu pečečvati, vzgajati, organizovati naše ljudstvo.

Viharji so se pričeli in se nam še obetajo. Morda potró ti viharji mnogo starih zunanjih oblik, v katerih živimo sedaj. Če se nam oglasi brez naše krivde vresničena pesen: „Vse je vihar razdjal“, ji odgovorimo v krepek odziv v svetem navdušenju:

„Narod bo zmiraj stal!“

Političke vesti.

V TRSTU, dne 20. decembra 1897.

„Reichswehr“ o umirovljenju namestnika Rinaldinija. Sedaj, po odstopu grofa Badenija, res ne vemo, čegavo glasilo je prav za prav list „Reichswehr“. Ker je videti na vsaki vrstici tega lista, da hoče veljati za glasilo ljudij, ki se čutijo avstrijski, menimo, da ni brez pomena, kakor komentuje ta list umirovljenje viteza Rinaldinija. Ta list meni fino irenijo, da dobro umeje željo Rinaldinija po miru in pokoju, dasi mu je se le 57 let. Službena leta bivšega namestnika tržaškega, da so bila skoro sama leta — boja! Začel je na Benečanskem in zaključil je v Trstu. Tem bojem pa ni bil dorasel! Njega zmožnost in njega volja nista bila v soglasju in na posledicah temu trpi Trst, zlasti v političnem pogledu. Resnici na ljubo da treba torej povedati, da so odstop Rinaldinijev zadovoljstvom pozdravili vsi oni krogi, ki gravitujejo na Dunaj. „Reichswehr“ noče sumiti na zvestobi Rinaldinija in ne prihaja jej na misel, da bi spravljala v kako zvezo tega zvestega služabnika države z ono strujo, ki ne gravituje na Dunaj. Toda nedostajanje energije in pasivnost bivšega namestnika nasproti poznani skrajni struji sta vsakako provzročila neko nejasnost v pojmi. Čudno se je moralo zdeti vitezu Rinaldiniju, ko je čital v „Indipendentu“ slavošpev na njegovo adreso, češ, umirovljenje Rinaldinijevo se je zgodilo na škodo interesov države. To daje misliti. Kajti mi se ne spominjamo, pravi „Reichswehr“ — in naj napenjamó svoj spomin kakor hočemo — da bi bili „Indipendente“ in tovariši

kedaj mislili na interese te države! Hvala „Independentova“ nikakor ni prijetna.

Do tu nimamo, da bi kaj pripomnili dunajskemu listu in prepuščamo sodbi občinstva, naj se izreče, kdo ima prav: ali „Triester Zeitung“, ki je rekla, da vsa Primorska žaljuje na odstopu Rinaldinijevem, ali pa „Reichswehr“, ki pravi, da odstop Rinaldinijev pozdravlja zadoščenjem vsi oni krogi, ki teže na Dunaj. Ako bi smeli misliti, da je pravo na strani „Reichswehr“, potem bi morali izvajati logično, da vsi oni, ki žaljujejo na odstopu Rinaldinijevem, ne teže proti Dunaju. Tako daleč pa se nečemo spuščati in prepuščamo — kakor rečeno — razsodnosti občinstva, da nadalje ugiblje o tem. Pač pa moramo nekoliko obračunati s „Reichswehr“ glede hvale, ki jo poje državnim poslancem italijanskim, češ, da je njih treznost prijetno iznenadila vse na Dunaju. Najglasneje treba poudariti namreč, da je bil jeden tistih grohov Rinaldinijevih, o katerih pravi „Reichswehr“, da so usodno upivali na Primorskem v političnem pogledu, ravno ta, da je omogočil, da so ljudje progressive barve postali jedini zastopniki ozemlja tržaškega v državnem zboru. Kajti nas ne more prevariti nikdo o nravi in o vzrokih tej italijanski „zmernosti“ na Dunaju ob narodnih vprašanjih. Njih „zmernost“ ne izvira iz resnično zmernega mišljenja, ampak iz bojazni, da bi na Primorskem moglo priti do kakega rešenja narodnega in jezikovnega vprašanja, čemur bi bila prva posledica ta, da bi na Dunaju zmerni Italijani ne mogli tirati na Primorskem svoje stare, do skrajnosti — nezmerne politike. Zato bi hoteli gori blaziti in tolažiti, ker se boje za svoje privilegije; ker nočejo privoščiti ni pravice pravice svojim sodeželanom slovanske narodnosti! Kaka zmernost pa da je to, ki hoče imeti zase vse, a ne privoščja sosedu ničesar, to lahko pogodi tudi „Reichswehr“. Ergo: vsa zmernost laška na Dunaju je torej le potuhnjenost, navihanost ljudij, ki klanjajo svoja hrbišča pred močnejšimi, a vihte svoj bic nad slabejšimi! Dunajski list se moti krvavo, ako meni, da se laški poslanci — kar se dostaje odkrite zmernosti — le za las razlikujejo od struje „Independentove“.

Na adresu novega namestnika pravi „Reichswehr“, da „patriotični krogi“ žele, da varuje narodne pravice Italijanov, da pa ne sme videti svoje naloge v tem, da bi sistematično edganjal Slovane, marveč naj bi jih privabil kakor zveste sodelovalce za blaginjo Primorske. Ti krogi zahtevajo na Primorskem strogo avstrijske uprave.

Ozirom na ta poziv ne vemo reči drugega se svoje strani, nego da mi ne bomo delali težav novemu namestniku na takem delu, kar nismo zahtevali nikdar, da bi politična uprava kratila Italijanom pravice, marveč zahtevamo tudi mi, da bodi uprava avstrijska v tem zmislu, da bode enakomerno povspesovala razvoj vseh narodnosti v okvirju — kakor pravi „Reichswehr“ sama — državne ideje avstrijske in ne preko tega okvirja.

Ali to povemo že danes grofu Goßsu, da ga bode stalo trdih bojov, predno bode mogel v polni meri zadostiti pozivu lista „Reichswehr“.

Novi minister-rojak za Galicijo, Löbl, je včeraj položil prisego v roke cesarja. Poljski listi pišejo jako hladno o tem imenovanju.

Shod zaupnih mož čeških se je vršil včeraj v Pragi. Predvčerajšnjem so se bili sešli deželni in državni poslanci, da določijo resolucije, ki so se predložile včeraj shodu zaupnih mož. Poslednjega shoda so se udeležili zaupniki iz vse dežele Češke. Vsprejetih je bilo soglasno več resolucij. Prva izreka obžalovanje na odstopu grofa Badenija, z drugo se odobruje vstop čeških poslancev v večino, se izreka zahvala poslancem desnice in se izraža nada, da vzajemnost bode trajala, dokler ne bode uresničen program, ki si ga je določila desnica. Tretja resolucija protestuje proti vsaki spremembi jezikovnih naredb, ne da bi Čehi dovolili v to. Nemška obstrukcija se obsoja najostreje. Izjavlja se, da je dunajski parlament nezmožen za pozitivno delo, vsled česar zahteva shod, da se deželni zborom ponudi prilika, da se izrečejo o političnem položaju. Ker so Nemci odklonili poziv na pogajanja z Čehi, smatra shod, da ne bi bilo umestno, da bi se zopet pričela pogajanja. Slednjič zahteva shod, da se v Pragi in v okolici zopet uvedejo normalni odnosi. Vsem

predsednikom skupin na desnici so se odposlali brzogovorni pozdravi.

Nemci in Madjari. Dočim oni nemški rogo-vileži gori v Nemčiji, ki očitno spekulirajo na razpad Avstrije — tako je neki nemški list celó cesarju Viljemu podtaknil izrek, da je razpad naše države neizogiben — brez vseh ozirov naganjajo vodo na mlin Madjarov, pa sodijo nekoliko drugače oni Nemci-Nežidi, ki morajo občutiti trdo roko madjarskega nasilstva. Omenili smo bili že, da je državni zbor sklenil zakon za pomajdžanje vseh nemadjarskih imen, torej tudi nemških. To je silno ozlovoljilo takozvane „Sahse“ in sta tudi njih zastopnika izstopila iz vladne stranke. Dal Bog, da bi madjarska šiba skoro združila vse nemadjarske narodnosti v skupen odpor. Ako store tako, mora biti zmaga na njih strani, na jezo onih oholežev v Nemčiji, ki bi se hoteli okoristiti na grobu naše države.

Različne vesti.

Tržaški mestni svet ima danes, torek, 21. t. m. ob 7. uri zvečer svojo javno sejo. Dnevni red: 1. Poročila. 2. Izrek pravnega odseka o stališču občinskega svetnika Nabergerja po edloku državnega sodišča. 3. Predlog municipalne delegacije glede razširjenja pravnega obseja tukajšnjega c. kr. policijskega ravateljstva. 4. Predlog stavbenega odseka in municipalne delegacije glede končne regulacije proge na cesti Campo Marzio in ulici Murat. 5. Predlog municipalne delegacije glede spremembe v organizaciji občinske stavbinskega delokroga. 6. Predloga službene instrukcije inženjerja, ki je pridodeljen kakor revizor za mestno knjigovodstvo. 7. Predlog municipalne delegacije, da se zniža družtu za ljudske kopelji cena za rabo plina. 8. Predlog tržnega odseka o prošnji prebivalcev od Sv. Jakoba, da se otvori tržni prostor na trgu Giuliani. 9. Predlog šolskega odseka o prošnji društva za prijatelje otrok, da se dovoli prispevek v svrhu ustanovitve jedne kuhinje za uboge šolske otroke. 10. Predlog o prošnji učiteljice mestnega otroškega vrtca, da se jej poviša prispevek za stanarino. 11. in 12. Zahteve kreditov.

Bodi mu! Predvčerajšnji „Piccolo“ je ves iz sebe samega veselja, da se mu je posrečilo prestrašiti gospodarja hiše, v kateri ima svojo prodajalnico gosp. Gržina iz Št. Petra, da je strogo zahteval, da se mora sneti slovanski napis. „Piccolo“ naj se le veseli svoje — malenkostnosti! Ako pa misli, da je z odpravo onega napisca odpravil Slovence iz Trsta, potem mu bodi povedano, da laže notri v svoj lastni žep. Ne, ne, krivonosno revije: proti velikim ljudem treba velike borbe; velike ljudi se le draži takimi zbadljaji z igle. A slovanstvo v Avstriji je od nekaj veliko po številu, v najnovejši čas pa raste egremno — po zaslugi vašega idejala in zaveznika Wolfa — tudi po svoji moralni kakovosti! In na to slovanstvo se opiramo tudi mi tržaški Slovenci! Vi pritiskate na nas, pa ne vidite, kako se valed vašega pritiska utrjuje — naši značaji. Vi kričite po huronski radi jednega zatritega slovanskega napisca, pa ne opazate, kako svojim krikom le vzbujate — naše ljudi!

Bivši namestnik tržaški, vitez Rinaldini, se je odpeljal minole sobote na Dunaj.

Imenovanje. Svétnik na tukajšnjem deželnem sodišču, gosp. Arrigo Fraus, je imenovan višjim sodnikom na konsularnem višem sodišču v Carigradu. Gosp. Fraus bo jedini avstrijski sodnik na rečenem sodišču in proti njegovim izrekom ne bode rekurza.

Za „božičnico“ v Rojanu nabrala je g. Kristina Naberger na Proseku 17 gld. Iste so darovali: g. Viktorija Lukša 1 gld. 50 nvč., N. N. iz Kontovelja, g. Felicit Goriup, I. M. Martelanc župnik, Tereza Nemeč, Dragotina Ipavie, gospodičin gospod N. N. in Ivan vitez Naberger po 1 gld. G. Marija Plann-Prosek, Kristina Naberger, N. N. imenovan gosp. Radoslav Srebotajak, Janko Štrukelj uč., Marija Pertot mesarica, Ivan Godina, Radoslav, Ivan Nemeč, Ema Lukša in Jože K. po 50 nvč. G. Elza Marangon, J. J. Štrukelj, gospa Fani in Iz. Nekerman po 30 nvč. Marija Kovač 25 nvč. Slavoj Bratulič, Davorin Stanič, Vekoslav Gudiša, Jaromir Biljak, Jaromir Vork, M. Lukšič po 20 nvč. in C. V. za poštnino 20 $\frac{1}{2}$ + 4 $\frac{1}{2}$ kr. Radoj Turk 15 nvč. in g. Radoj 10 nvč.

Sijajna narodna zmaga. Trg Šoštanj nad Celjem na spodnjem Štajerskem je imel dne 29. nov. t. l. svojo občinsko volitev, na kateri so sijajno zmagali tamošnji zavedni Slovenci. Ker je Šoštanj, ta naša postojanka v skrajnem kotu ob meji koroški, v nevarnosti, kjer so se bili že najljutejši politični boji, je zanimivo, da spregovorimo povodom teh volitev nekaj besed o tem kraju in njega političnem življenju. Prebivalstvo tega okraja je vseskozi slovensko in je po velikem delu tudi politično zavedno. Le mal odstotek „boljših“ med prebivalstvom, takozvana „inteligencia“, je nemčurška, in to že do skrajnosti. Ta „inteligencia“ je držala v svojih okovih tudi trg Šoštanj do leta 1889, ko se je jelo ondi nenavadno gibati.

Pojavi divjega sovraštva nemčurjev nasproti Slovincem v najsureviji obliki, nevarni za življenje in imetje posamičnika, so bili tudi dotlej na dnevnem redu. A kar je trg Šoštanj doživel v istem letu, to ostane zabilježeno na častni strani v analih tega kraja. Kajti baš leto 1889 je nekaka zarezala mej nemčurkim in narodnim vladjem v zgodovini trga Šoštanja.

Pisec teh vrst je bil sam zapleten v iste politične viharje v Šoštanju in smrtno sovraštvo nemčurjev je hrumelo tudi ob njegovo osebo, ki je bila nemal provzročitelj političnega preobrata v tem skrajnem kotu slovenskega Štajerja. V istem času se je položil temelj slovanskim zmagam v Šoštanju, kar so pokazale že naslednje občinske volitve ondi.

Toda žeslo, ki so je iztrgali Slovenci tedaj iz rok tamošnjih nemčurjev, hotele so si te roke zopet prisvojiti ob letošnjih obč. volitvah. A zaman! Slovenci so zmagali zopet in brez nasilstev, brez zvijač in brez podkupevanj, — sé samo čisto narodno zavestjo! In tako stoji trg Šoštanj kakor bliščeči izglej v naših političnih in narodnih borbah: koliko premore prava narodna zavest v pravični borbi za svoja prava.

Kmetijska podružnica v Bazovici. In zopet smo za korak naprej! Slavna vlada je potrdila pravila naše „Kmetijske in vrtnarske podružnice“ in včeraj 19. t. m. smo imeli svoj prvi redni občni zbor v dvorani gostilne pri „Lipi“. Ob mnogoštevilni udeležbi članov in drugih za stvar unetih kmetovalcev ter jednega odbornika osrednje „Kmetijske in vrtnarske družbe za Trst in okolico“ izvršil se je dnevni red zbora na splošno zadovoljnost. Začasni predsednik podružnice, g. Peter Križmančič, je pozdravil na kratko zborovalce, ki so soglasno pritrdili njegovim besedam, da bi se vsi v jednaki meri unemali za prekoristno stvar, katere smo se lotili v povzdigo našega poljedelstva v gorenji okolici. Na to je gospod Hrabroslav Ražem prečital in razložil zborovalcem potrjena družbina pravila in njihov pomen s ozirom na dolžnosti in pravice podružnice, obsežene v pravilih. Z velikim zanimanjem so poslušali navzoči ta pojasnila ter si jih vcepili v spomin. Potem so prišli posamezni predlogi in nasveti. Razvil se je prav zanimiv razgovor o potrebah kmetijstva v zgornji okolici.

Pokazale se je, da treba marsikatero izpremembe v kmetijstvu, ako hočemo uspešno delati in napredovati in vse te reči mora in hoče vzeti v roke zasnovana podružnica s pomočjo osrednje kmetijske in vrtnarske družbe v Trstu. Posebno zanimanje se je vzbudilo med zborovalci za takozvano umetno gnojilo. Po tem, ko se jim je pojasnil pomen tega gnojila sa današnje kmetijstvo, oglasilo se jih je lepo število za poskus s temi gnojili, za katera je odmerila slavna vlada že neko primerno podporo. Največe zanimanje pa se je pojavilo med zborovalci za zasnovo zavarovalnice goveje živine, ki bi bile jako potrebne v vsej okolici tržaški. Zlasti pa je nujna ta zasnova za gorenjo okolico: Bazovico, Gropado, Padriče, Trebče, kajti v teh krajih je nekako središče živinoreje, kjer se nahaja čez tisoč glav govedine. No pričakovati je, da se ta koristna misel uresniči prav kmalo, kajti osrednji odbor „Kmetijske in vrtnarske družbe za Trst in okolico“ je že storil potrebne korake v ta namen, da na dobri in zdravi podlagi zasnuje zavarovalnice po vsej okolici tržaški.

K sklepni se je izvolil sledeči odbor podružnice: Peter Križmančič, posestnik v Bazovici, načelnik; odborniki g. Jos. Pertot, Peter Ražem, Mirkovič Fran in Martin Grgič.

